

**MAJANDUS- JA
KOMMUNIKATSIOONI-
MINISTEERIUM**

Justiits- ja Digiministeerium
info@justdigi.ee
Suur-Ameerika 1
10122, Tallinn

Teie 14.05.2025 nr 8-1/4266-1, JDM/25-
0523/-1K

Meie 16.06.2025 nr 2-3/1921

**Vastuskiri reklaamiseaduse ja isikuandmete
kaitse seaduse muutmise seaduse eelnõule**

Justiits- ja Digiministeerium esitas kooskõlastamisele reklaamiseaduse ja isikuandmete kaitse seaduse muutmise seaduse eelnõu. Eelnõu eesmärk on tagada, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust EL 2024/900 poliitreklaami läbipaistvuse ja suunamise kohta täidetaks nõuetekohaselt ja mõjusalt, et kogu liidus oleks tagatud poliitreklaamiteenuste vaba liikumine.

Toetame täielikult eesmärki, millega soovitakse tagada poliitreklaami läbipaistvus ja nõuetekohane täidetavus. Kooskõlastame eelnõu järgnevate märkustega arvestamisel.

Meie hinnangul on riigi ressursside efektiivsemaks kasutamiseks ja tulemuslikumaks määruse rakendamiseks oluline poliitreklaami määruse pädevuste jaotamisel arvestada asutuste seniseid pädevusi, teadmisi ja võimekust.

Poliitreklaami määrusega kehtestatud nõuded on keskendunud poliitreklaami rahastamise allikate ja tasutud summade läbipaistvusele, samuti muu teabe avaldamisele reklaami tellija kohta.

Eelnõu seletuskirja kohaselt on Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet (edaspidi TTJA) poliitreklaami määruse kohaseks sobivaks järelevalveasutuseks, kuivõrd TTJA teostab täna järelevalvet reklaamiseadusest (edaspidi RekS) tulenevate nõuete täitmise üle ning omab seega pädevusi ja ekspertteadmisi nii reklaamivaldkonnas tegutsevate osapoolte nõustamiseks kui ka järelevalve teostamiseks. Meie hinnangul erinevad aga poliitreklaami määrusest tulenevad järelevalveülesanded oluliselt RekS-i nõuete üle järelevalve teostamisest. RekS-i üle järelevalve teostamisel hinnatakse reklaamis esitatud teabe vastavust RekS-is ette nähtud nõuetele, s.t toimub avalikustatud reklaamis esitatud sisu hindamine. Poliitreklaam ei ole reklaam reklaamiseaduse tähenduses. TTJA ei teosta reklaamimise taustal toimuvate protsesside (nt reklaamide rahastamise) üle järelevalvet. Poliitreklaami määruks on aga olulisel kohal just reklaamide rahastamisega seonduvad nõuded ning nende nõuete täitmise üle järelevalve teostamisel täna TTJA-l piisavat kogemust ei ole.

Erakondade rahastamist Eestis reguleerib erakonnaseadus (edaspidi EKS). Kusjuures EKS-is kehtestatud erakondade, valimisliitude ja üksikkandidaatide tegevuse vastavust sätestatud nõuetele (sh erakondade rahastamisega seotud nõuetele) kontrollib Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjon (edaspidi ERJK). ERJK teostab ka täna kontrolli erakondade rahastamise ning selle läbipaistvusnõuete järgimise üle, muu hulgas on erakonnad kohustatud esitama ERJK-le oma rahastuste kohta kvartaalselt aruandeid (EKS § 121 jj). ERJK näol on tegu spetsiaalselt erakondade ja valimiskampaaniate rahastamise tegevuse järelevalveks loodud komisjoniga ning nende

tegevuse fookus on suunatud just erakondadele ja valimiskampaaniatele. See annab ERJK-le spetsiifilised teadmised poliitmaastikust ning erakondade rahastamisest, mis on poliitreklaami määruse tõhusaks rakendamiseks kriitilise tähtsusega.

Kuigi mitmetes Euroopa Liidu liikmesriikides nähakse poliitreklaami määruse järelevalveasutusena ette meediaregulaatorit, siis väärib märkimist, et erinevalt ülejäänud liikmesriikidest ei ole Eestis ega Soomes meediaregulaatoril parlamendi poolt ametisse nimetatavat nõukogu. Kõigis teistes liikmesriikides (v.a Eesti ja Soome) langetab meediaregulaatori otsused vastav nõukogu, mis koosneb reeglina parlamendi või vastava parlamendi komisjoni poolt määratud valdkonna ekspertidest ja/või parlamendis esindatud erakondade poolt nimetatud liikmetest (sarnane tänase Eesti Rahvusringhäälingu nõukogu mudeliga). Taoline mudel aitab tagada otsustusprotsessis laiemat esindatust ja legitiimsust ent samuti otsuste sõltumatust. TTJA on aga ministeeriumi valitsusalas tegutsev valitsusasutus, kus otsuseid teeb ametisse nimetatud peadirektor või tema volitatud ametnik. Arvestades määruse eesmärki nimetada pädevateks asutusteks igasugusest välisest sekkumisest või poliitilisest survest täielikult sõltumatud asutused, tuleks pädevuste jagamisel eelistada selliseid asutusi või institutsioone, mis oma otsustusprotsesside mitmeliikmelisusega suudavad tõhusamalt täieliku sõltumatuse tagada.

Tulenevalt eelnevast leiame, et võttes arvesse TTJA spetsiifilisi pädevusi teatud valdkondades ning samuti otsustusprotsessi legitiimsust ja sõltumatust on TTJA pädev täitma ülesandeid, mis tulenevad artiklitest 11, 13, 15. Artiklid 6-10 ja artiklid 16-17, 20 ei vaja konkreetset asutust ning ERJK pädevuste hulka võiksid kuuluda artiklid 5, 12, 14, 22.

Samuti leiame, et kuna artikkel 22 kohaselt määravad liikmesriigid pädevad asutused, kes teostavad järelevalvet ühe kontaktpunkti, kes osaleb EL tasandil kontaktpunktide infovahetuses, siis nimetatud kontaktpunkti ülesandeid võiks kanda Riigi valimisteenistus, kellel on valmiste läbiviimisest keskne ülevaade või ERJK, mis on olemasolevate järelevalve tegevuste tõttu sobiv.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Erkki Keldo
majandus- ja tööstusminister

Tanel Kivi
+372 5781 5040 tanel.kivi@mkm.ee